

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות חורנית

גליונות לעיון בפרשת השבוע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - שנת העשרים

מטות-מסעי (תשכ"א)

הפטר
ירמיהו ב' ד' - י"ח

עדין גם בגליונות מטות-מסעי חשיט, חד"ך

א. השוה את תאור ירידת ישראל בפסוקים ד'-י"ג
לתאור ירידת ישראל בפסוקים י"ד-ט"ז

מה ההבדל בין שתי ירידות אלה?

ב. ח': הכהנים לא אמרו איה ה'
וחופשי התורה לא ידעו

והרועים פשעו בי

והנביאים נבאו בבעל ואחרי לא יועילו הלכו

1. השוה לדבריו על הכהנים ועל הנביאים את דברי הנביא
מיכה ג' י"א:

ראשיה בשחד ישפטו
וכהניה במחיר יורו

ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו לאמור: הלא ה' בקרבנו, לא
תבוא עלינו רעה

ג' ה':

כה אמר ה' על הנביאים המחעים את עמי
הנושכים בשניהם וקראו שלום
ואשר לא יחן על פיהם וקדשו עליו מלחמה

מה בין האשמות ירמיהו על הכהנים בפרקנו לבין האשמות מיכה צנני
המקומות הנ"ל?

200 (2) משה את דברי ירמיהו על הנביאים בפסוקנו לדברי מיכה הנ"ל על הנביאים
ולדברי ירמיהו עצמו על הנביאים:

כ"ג ל"א:

הנני על הצביאים נאום ה'
הלוקחים לשונם ויגאמו נאום.

מה בין טענותיו על הנביאים במקדמנו לבין טענותיו שם לבין טענות מיכה?

ג. ט"ז: גם בני נף וחפנס ירעון קדקוד

1. מדוע אין להסביר עתיד של "ירעון" כעתיד של "ישאגו כפירים"
בפ' שלפניו, כלומר אין לפרשו כהווה ממושך כי אם כעתיד ממש?

2. ירעון קדקוד.

רש"י: "גם בני נף וחפנס" הם מצרים שאתם בוטחים עליהם לעזרה,
"ירעון" - ירוצאו גולגולתכם.

רד"ק: "ירעון" - ישברון, כמו ישעיהו כ"ד י"ט: "רעה וחרועה
הארץ", ומה שאמר "קדקוד", כי מכה הקדקוד מכה רבה, מוחצת
הראש באמצע.

סד"ל: ירעו על קדקוד, ולי נראה שמליצה זו על דרך (תחלים קכ"ט)
"ועל גבי חורשו חורשים", כן ירמסו אותן חחת כפות רגליהם,
כאילו קדקדן יזיה להם מקום מרעה.

התוכל להביא מפסוקי פרקנו וכן מפסוקים שבפרק ה'-ו' סעד לפירושו
של סד"ל?

ועיין גם בפרק ד' ט"ז-י"ז.

(מסות-מסעי חשכ"א)

ד. י"ח: ועתה מה לך לדרך מצרים לשתות מי שיחור
ומה לך לדרך אשור לשחות מי נהר
השוחה לפסוקנו:

דברים י' י"ב: ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל ממך כי אספד: ועיין
רס"י שם.

שם א' י"ב-י"ג: ועתה הנה המלך אשר בחרתם: ונהנה נתן-ה' עליכם מלך:
הסבר (בעזרת הדוגמאות הנ"ל) מה מובנה של מלת "ועתה" בפרקנו ומה הקשר בו
חיא מקשר את פסוקנו לפסוקים הקודמים?

פרק ב' פסוקים כ"ו-כ"ח

ה. כ"ו: כבשת גנב כי ימצא כן הובישו בית ישראל:
רד"ק: כן הובישו: היה להם להוביש (=להחביא)

מלבי"ם: הגנב הנחפש אינו בוש מפני שגנב, רק מפני שלא גנב. הבושה
שלו היא רק מפני כי נתגלתה רעתו בקהל, לא מפני המעשה
עצמו... הנה רק כבשת גנב, שהבושה שלו אינה על הגניבה, רק
על "כי ימצא", על שנחפש, על המקרה שקרה לו ע"י הגנבה, כן
הובישו בני-ישראל, לא בושו על דרכם הרע, רק על הרעות
שהשיגו בעבורו.

מה מאלץ את המלבי"ם לפרש בדרך זו, שלא כפירוש הרגיל (כגון של רד"ק)
ולשים את נקודת הכובד על "כי ימצא"?

ו. כ"ז: אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתי
כי פנו אלי עורף ולא פנים ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו

לח: ואיה אלוהיך אשר עשית לך יקומו אם יושיעוך...

רש"י: ובעת רעתם יאמרו אלי קומה והושיענו, וכן תרגם יונתן
"ובעידן דבישתא אחיא עליהון, כפרין בטעותהון ומודד קדמי
ואמרינן רחם עלנא ופר וקנא". (כופרין באיליהם ומודים לפני
ואומרים...)

1. העתק את שני הפסוקים הנ"ל בסימני פיסוק.

2. מה ראה רש"י להוסיף את דברי תרגום יונתן ומפני איזו אי-הבנה
בפסוק רצה לשמרו?

3. מה בין הוראת "רעתם" שבפסוקנו לבין הוראת "רעתם" שבפרק א'
פסוק ט"ז?

4. היכן מצינו הנביאים ראשונים חיאור התנהגות זו (של ישראל)
של "ובעת רעתם יאמרו: קומה והושיענו"?

5. בפסוק כ"ח פונה הנביא אל כל ישראל בדברי לעג לאיליהם:
חידושים לך בנביאים ראשונים דברי מי שלועג לאיליהם וללזול
ידם בדברי לעג דומים לדברי ירמיהו כאן?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר, יפתור כ"א למי הבנתו
שאלות וגם חשובות יש לשלוח לד"ר נ" ליבוביץ, שכונת קרית-משה, ירושלים.